TOTALFORSVAR

Tanker om trusler og trygghet, forsvarsevne og forsvarsvilje

fra ordførerne i to forsvarskommuner:

MARIANNE BREMNES, HARSTAD
NILS FOSHAUG, MÅLSELV

TROMSØ, 11.01.2018

Totalforsvaret

Fellesbetegnelse for det militære forsvaret og den sivile beredskapen i Norge.

Når krisa rammer, og *krigen* kommer

HVOR STÅR VI DA?
HVOR STÅR VI NÅ?

Hvor godt forberedt er vi?
Og *hva* er vi forberedt på?

Er vi klare for krig i nord?

Bakteppe: 25 år med nedbygd forsvar og svekka beredskap

UNDER DEN KALDE KRIGEN

Samfunnet var mentalt og fysisk forberedt på mulig krig
Forsvaret var sterkt, med høy beredskap – særlig i nord

Totalforsvaret ble bygd opp til støtte for militær innsats

- 9. april 1940 var en vekker
- **Vi var ikke forberedt**

ETTER DEN KALDE KRIGEN

Vi er ikke innstilt på, eller forberedt på, krig i Norge
Invasjonsforsvaret ble bygd ned – til et innsatsforsvar

Totalforsvaret ble nedprioritert og beredskapen svekka

- 22. juli 2011 var en vekker
- **Vi var ikke forberedt**

Forsvaret **må styrkes for økt sikkerhet og trygghet**
Totalforsvaret **må forsterkes for økt forsvarsevne**

Agenda: Fornya totalberedskap og forsterka forsvar

TOTALFORSVARET
Revitalisering og forsterkning

Regjeringen styrker totalforsvaret

Pressemelding | Dato: 07.11.2016
| Nr: 112 – 2016

Regjeringen etablerer et program for videreutvikling av totalforsvaret og samfunnets motstandsdyktighet. En mer utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon betyr at de som skal sikre samfunnet trenger bedre verktøy i verktøykassen.

FORSVARET
Modernisering og forbedring

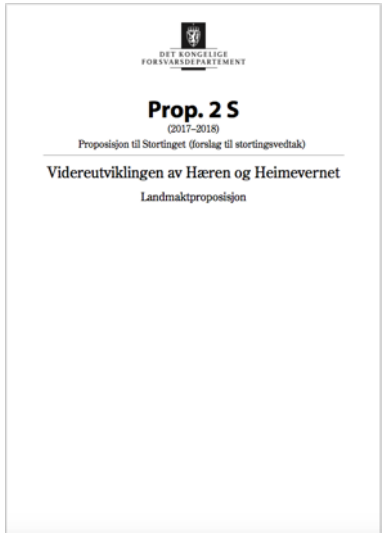

Innspill: Troms-dokumentene om framtidas forsvar av Norge

2016
Troms-dokumentet om Langtidsplanen

2017
Troms-dokumentet 2 om Landmaktproposisjonen

Forsvar, sikkerhet og trygghet er opplagt et *lokalt* og *regionalt* anliggende – for fylkesmann, fylkesråd og kommune: For oss.

Det *formelle* ansvaret er nedfelt i lov og forskrift.
Det *politiske* ansvaret er å påpeke behov, og å påvirke sentrale ledd til å føre en politikk som skaper trygghet.

Som ordførere i forsvarskommunene Harstad og Målselv har vi – og kolleger fra andre partier – tatt politisk ansvar ved også bli nasjonale forsvarspolitikere.

Vi i nord må være aktive, også på den nasjonale arenaen!

Vi må ha et aktivt og offensivt forhold til vår egen trygghet!

Vi bor i et sikkerhetspolitisk utsatt område.
Krig på norsk territorium kan komme *her*.
Norge forsvares militært best *i* og *fra* nord.

Militært forsvar er et nasjonalt ansvar.
Samfunnssikkerhet er også et lokalt ansvar.

Vi må sjøl definere behov, stille krav, anvise løsninger
– basert på våre egne vurderinger; vår lokalkunnskap.

Vi må prioritere beredskap: både den militære og sivile.
Vi må styrke bevisstheten – og være forberedt også på *krig*.
Vi må forsvare tryggheten – fra kysten til innlandet

- **Troms er forsvarsfylket**
- **Troms må høres i forsvarspolitikken**
- **Troms og Finnmark må styrke totalforsvaret**

Situasjon: Full krig er usannsynlig, nye angrep sannsynlig

Norge vil neppe gjenoppleve fem års okkupasjon.
Men vi kan bli utsatt for ulike fiendtlige handlinger.

Er det helt utelukket at Norge kan bli militært angrepet av en fremmed makt?

Er det helt usannsynlig at Norge kan bli trukket inn i en konvensjonell krig?

Er det sannsynlig at Norge kan bli utsatt for utradisjonelle former for overfall?

Er vi som samfunn – og lokalsamfunn – forberedt på cyber- og hybridangrep?

Sideblikk: Sverige har begynt å ta situasjonen på alvor

Den 'dype freden' etter den kalde krigen førte til at Sverige reduserte sin militære og sivile forsvarsevne

Nå har Sverige snudd:

Verneplikten er gjeninnført
Forsvarsbudsjettene økes
Erkjennelsene er ærlige

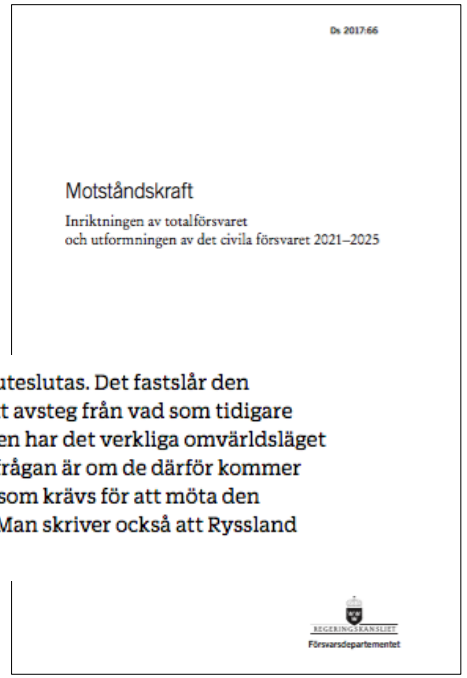
Ds 2017:66

Motståndskraft

Inriktningen av totalförsvaret
och utformningen av det civila försvaret 2021–2025

REGERINGSKANSLIET
Försvarsdepartementet

Om ryssen kommer har vi brallorna nere

Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det fastslår den parlamentariska försvarsberedningen i ett avsteg från vad som tidigare gällt att det skulle vara osannolikt. Äntligen har det verkliga omvärldsläget också fått politikerna att nyktra till, men frågan är om de därför kommer att skjuta till alla de nödvändiga resurser som krävs för att möta den egentligen inte så nya verklighetsbilden. Man skriver också att Ryssland utgör det stora hotet.

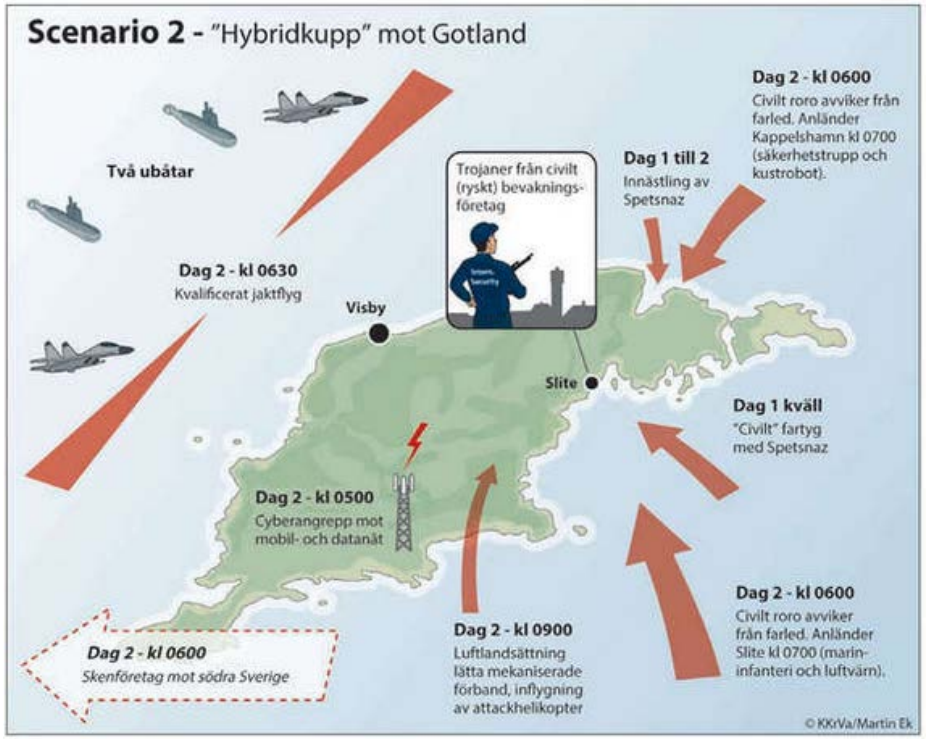

Fysisk: Fylkesmann tett på Russland – i fred og krig?

FYLKESMANNEN
- **Viktig rolle i fred**
- **Kritisk funksjon i krig**

Fra instruks for fylkesmannens arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering, (2015/2017):

”Fylkesmannens ansvar for egenberedskap er skjerpet i denne instruksen”

Fylkesmannen i krig
– plassert helt i øst?

Faktisk: Troms er forsvarsfylket – med forsvarskommuner

FORSVARSFYLKET
Troms (–Finnmark)
Troms+

- Nasjonale baser og enheter fra alle forsvarsgrener i fred
- Alliert trening/øving i fred, forsterkning ved krise og krig

FORSVARSKOMMUNENE
Bardu, Harstad, Målselv, Sørreisa, m.fl.

- Vertskommuner for Forsvaret i fred
- Mål for fiendtlige handlinger i krig?

- Militært forsvar
- Sivil beredskap

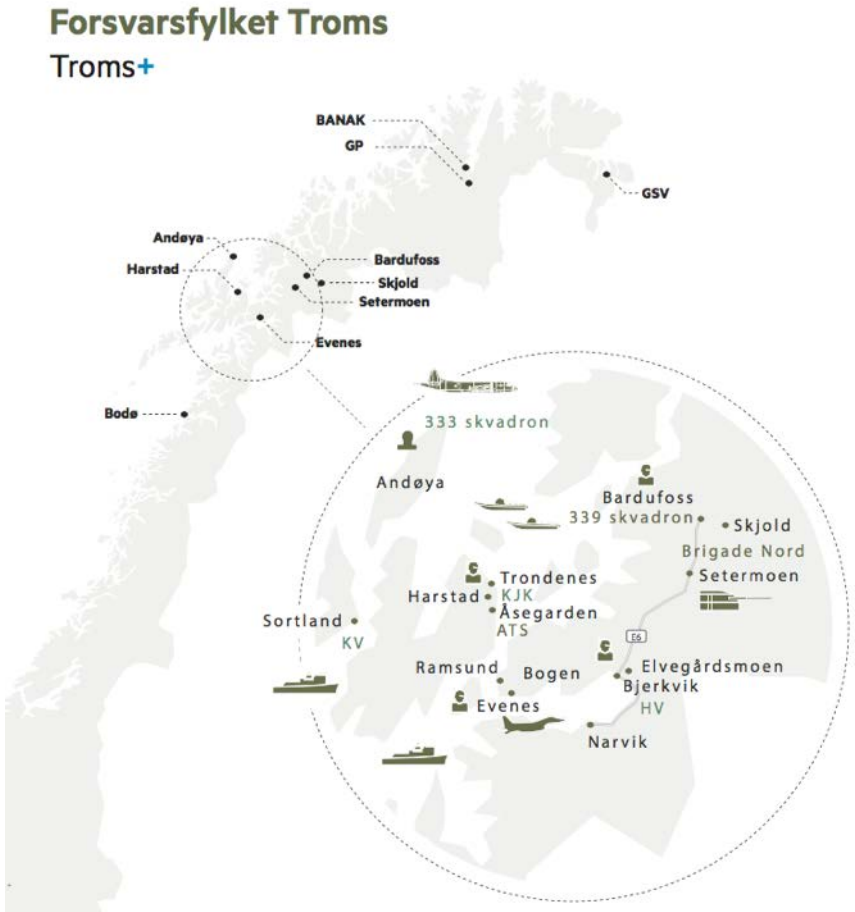

Vi må sjøl reise spørsmål, finne svar – og få gjennomslag

FORSVARSFYLKET
Troms er forsvarsfylket, og Forsvaret må ytterligere styrkes

BEREDSKAPSFYLKET
Troms har mye på stell innafor totalforsvarsplanlegging;
kan vi – bør vi – gjøre mer?

Troms–Finnmark må reetablere planer og strukturer;
kan vi se på nye løsninger – kan vi bli en pilot?

DSB leder nå et arbeid med fornyet totalforsvar.
FFI har foreslått et konsept med sonebeskyttelse.

- Bør Troms–Finnmark være delaktig i konseptutviklingen?
- Bør Troms–Finnmark være tydelig på lokale trusler og behov?
- Bør Fylkesmannen invitere til et samlende beredskapsprosjekt?
- Bør Troms–Finnmark være tydeligere den nasjonale debatten?

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Försvarsmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län fick den 18 december i uppdrag att genomföra ett projekt om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län under 2018 till och med 2020. Genomförandet ska ske i samverkan med andra berörda aktörer inom totalförsvaret. Projektet syftar till att stärka totalförsvarets förmåga i Gotlands län.

Syftet med regeringens uppdrag är att skapa en permanent samverkansorganisation på Gotland med nödvändiga personella och materiella resurser. Uppdraget ska delredovisas årligen fram till en slutredovisning i februari 2021.

Genomförande aktörer ska eftersträva att de strukturer och samverkansformer som utvecklas under aktuell period bör kunna behållas mer långsiktigt, efter 2020. Genomförandet av uppdraget på Gotland ska ske i nära dialog med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och i samverkan med andra berörda aktörer inom totalförsvaret.

Et lite apropos, fra et stykke sørpå:

NYHETER

Erlend Hansen Juvik
Leder Nyhet
erlend.hansen.juvik@adresseavisen.no

Stian Wallum
Leder Samfunn
stian.wallum@adresseavisen.no

Første dag på jobben i nye Trøndelag

– Alle innbyggerne i Trøndelag skal likebehandles. Tidligere forskjeller mellom nord og sør skal hviskes ut.

Direktør for kommunal og justis, Mari Mogstasd, og beredskapssjef Dag Otto Skar hos Fylkesmannen i Trøndelag hadde sin første arbeidsdag i det nye embete i går. Nå blir de dagpendlere mellom Trondheim og Steinkjer.

»Trøndelag
Ett fylke

Det sier Mari Mogstad (61), direktør for kommunal- og justisavdelingen hos Fylkesmannen i Trøndelag.

– Det er et utstrakt mål at like saker behandles likt. Tidligere kunne det være forskjeller mellom fylkesmannsembetene i nord og sør, men målet nå er at alle innbyggere i Trøndelag skal behandles på samme måte.

Nye utfordringer

Tirsdag var Mogstads første dag på jobb i et sammenslått Trøndelag. Det var også hennes første dag som langpendler på toget mellom Trondheim og Steinkjer.

– Dette er en spennende dag, og første dag på jobb i det nye embete. Det gikk strålende å pendle, det var god plass på toget, sikkert fordi studentene antakelig ikke har begynt ennå, sier hun.

Mari Mogstad, som er født og oppvokst i Malm, kommer fra jobben som assisterende fylkesmann i Sør-Trøndelag. Hun må opp ved 05-tiden på morgenkvisten for å ta toget klokka 06. Tiden det tar å pendle til Steinkjer bruker hun blant annet til å lese dokumenter.

– Min avdeling har en bred oppgaveportefølje; fra beredskap til kommuneøkonomi, samordning av plan, vergemål, byggesak osv. Det er nok å holde styr på, sier hun

– Må tenke krig

Tirsdag hadde også Dag Otto Skar (57) sin første dag på jobb i det nye storfylket. Han er fylkesberedskapssjef, og har blant annet ansvaret for samfunnsberedskap og sikkerhet.

– Det nye er at vi nå skal forholde oss til 47 kommuner. Jeg ser frem til å bli kjent med kommunene og menneskene i nord. Jeg tror imidlertid at utfordringene er ganske like over hele fjøla. Det er ikke så store forskjeller, sier Skar, som sier de får nye utfordringer og krav i 2018.

– Det skal legges økt vekt på den sikkerhetspolitiske situasjonen og det sivil-militære samarbeidet. Vi skal jobbe mere med å samordne planer og tenke krig, en problemstilling vi ikke har hatt siden 1990-tallet.

– Hva tenker du om at general Robert Neller advarte om at en krig er på veg under et møte med US-Marines på Værnes rett før jul?

– Det tar jeg som en peptalk fra en general til sine soldater. Jeg for min del tror nok den krigen er langt unna, men det er klart vi skal være forberedt. Og det er ikke bare de militære som skal være forberedt, men også det sivile liv, sier Skar, som endte sin militære karriere som kaptein i Forsvaret tidlig på 1990-tallet.

Finner roen på toget

Skar blir i likhet med Mogstad pendler mellom Trondheim og Steinkjer.

– Jeg må stå opp tidlig for å nå toget fra Skansen stasjon ved 06-tiden. Jeg skal pendle de fleste dagene, men jeg har også mulighet for å jobbe lange dager og natte over i Steinkjer.

Skar syntes også det var greit å jobbe på toget.

– Jeg ble nesten litt irritert for at togturen gikk så fort. Du får

Et lite apropos til, her nordpå:

NRK Nyheter Sport TV Radio Troms

Troms Se Nordnytt-TV Tips oss Send inn bilder NRK Kvensk Facebook og Twitter Hør radiosendinger

– Vi aner ikke hva vi har i vente

Et knippe politikere ble utsatt for angrep i Harstad sentrum, da Kystjegerkommandoen, politiet og 339-skvadronen starta sin fellesøvelse.

Onsdag formiddag fraktet Kystjegerkommandoen på Trondenes, politiet og 339-skvadronen Lederen i Midt-Troms regionråd, Louis Edvardsen, ordfører Geir-Inge Sivertsen i Lenvik og Harstad-ordfører Marianne Bremnes, fra hurtigbåtkaia i Harstad til rådhuset.

På veien ble de angrepet flere ganger.

– Vi aner ikke hva som venter oss, men det er vel slik det skal være på øvelser, sier Bremnes, rett etter at en mann er lagt i bakken av en av kystjegerne bak henne.

Kommunal beredskap: For *krise* i fred, men også ved *krig*?

FRED

Hva *må* vi ha på stell?

Hva *har* vi på stell?

Vi er pålagt å gjennomføre ROS-analyser.
Vi er pålagt å utvikle og øve beredskapsplaner.
Vi er pålagt å utarbeide evakueringsplaner.

Har vi ressursene til å løse oppgavene?
Har vi evnen til å finne nye løsninger?
Hva er de gode løsningene?

KRIG

Hva *må* vi ha på stell?

Hva *har* vi på stell?

Vi må ha planer også for en krigssituasjon.
Vi må ha evakueringskapasitet; forlegning og forpleining.
Vi må ta imot store allierte styrker og egne reserver.

Hvordan berøres lokalsamfunnet av en krig?
Hvem fyller plassen til dem som deltar i krigen?
Hvilke funksjoner finnes, hvilke på vi tenke på?

Hva må særlig *forsvarskommunene* ta høyde for?
Hva må vi som forsvarsfylket planlegge for?

To aktuelle forsvarssaker fra våre to kommuner (1)

ÅSEGARDEN BEREDSKAPS- OG LOGISTIKKSBASE
Stortinget har vedtatt å nedlegge Åsegarden leir.
Dermed avvikles betydelig forlegningskapasitet.
Troms-dokumentet påpeker fortsatt behov.

BEREDSKAPSBASE
Massiv alliert unnsetning vil ved krise/krig tas imot over Ofoten.
Åsegarden med forlegningskapasiteten må beholdes i beredskap.

LOGISTIKKBASE
Massiv allierte og nasjonale materiellmengder skal håndteres.
Åsegarden kan bli et nasjonalt og alliert log-kompetansesenter.

TRENINGSBASE
Operativ samfunnssikkerhet fordrer utstrakt samtrening.
Åsegarden kan tjene som beredskapstrenings-/øvingsarena

Ideen er et nasjonalt og alliert senter for utvikling og utprøving, trening og øving på logistikk, militær og sivil, i arktisk forhold, kombinert med et kompetansesenter for militær logistikk.

Forutsetningen er 1) et konsentrert område med militær og sivil infrastruktur og sammensatt militær og sivil (statlig og privat) virksomhet, med forbindelser over land og sjø og gjennom luft; og 2) en geografisk nærhet til militære styrker i et forventet operasjonsområde i konflikt.

Allied Center of Excellence Arctic Logistics
HARSTAD–NARVIK

Plasseringen er mest naturlig i aksen Harstad–Bjerkvik–Narvik, med nærhet særlig til havner (Harstad, Bogen, Narvik) så vel som flyplass (Evenes), verksteder (Bjerkvik og Ramsund) og lagre, inklusive sivile strukturer og inngåtte avtaler, bl.a. med Norsea Group og dens Norbase i Harstad.

Verdien er 1) en forsterket prioritet av militær logistikk som fag, og operativ logistikk i de mest sannsynlige, og krevende, operasjonsområdene; og styrket samvirke med sivile miljøer som i tiltagende grad blir en viktig aktør, og som kan skape militær–sivil, offentlig–privat synergi.

To aktuelle forsvarssaker fra våre to kommuner (2)

BARDUFOSS HOVEDBASE HELIKOPTER
Stortinget har vedtatt etablering av hovedbasen.
Stortinget er uklar ift. om konseptet skal videreføres.
Stortinget har ikke avklart hele helikopterspørsmålet.

339 SKVADRON
339 skv må bestå som dedikert støtte for hæroperasjoner.
339 skv er vesentlig for sivil beredskap og trygghet i Troms.

HOVEDBASEN
Hovedbasekonseptet er klokt, både militært og sivilt
Bardufoss har et sterkt fagmiljø, som bør styrkes ytterligere.

TRENINGSBASE
Allierte avdelinger trener jevnlig med helikoptre på Bardufoss.
Basen bør videreutvikles som et alliert kompetansesenter.

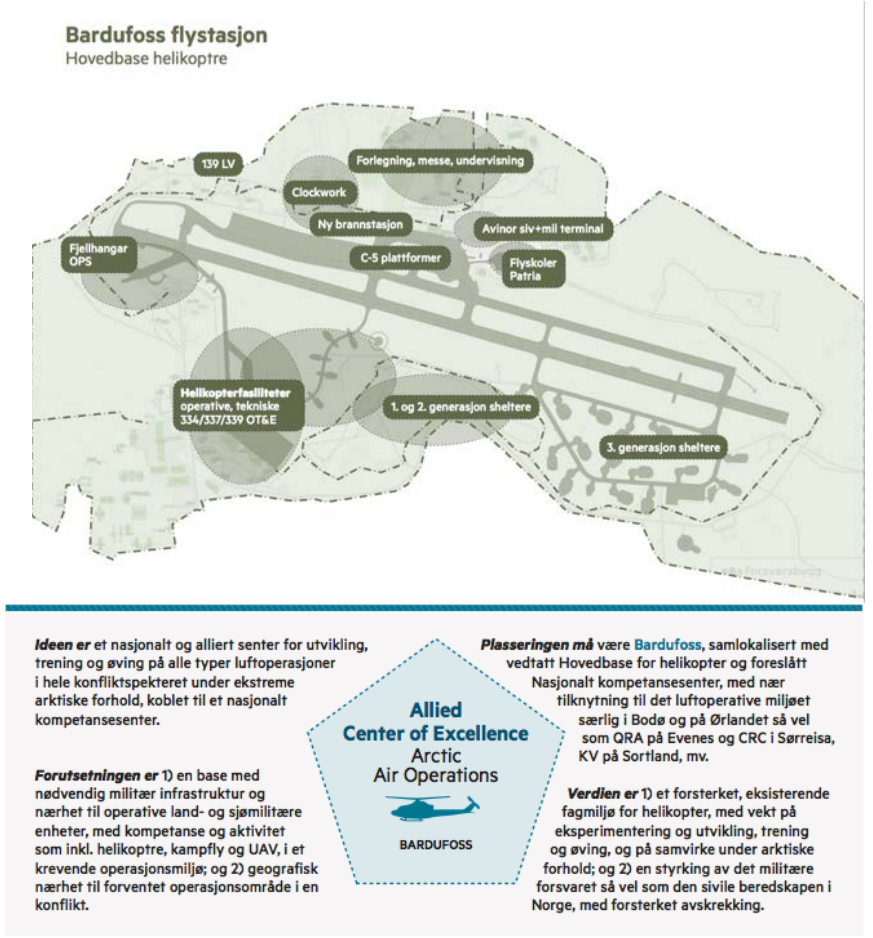

Innspill: Forslag om offentlig totalberedskapskommisjon

STORTINGET

Senterpartiet har fremma representantskapsforslag om oppretting av egen totalberedskapskommisjon

Arbeiderpartiet har landsmøtevedtak om nedsetting av offentlig utvalg for å utrede totalberedskapen

1. Stortinget ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg som har som oppgave å gjennomgå Norges nasjonale og lokale beredskap, å vise hvordan man kan bruke samfunnets totale ressurser best mulig for å skape god beredskap for ulike krisesituasjoner, og å komme med forslag til hvordan den nasjonale og lokale beredskapen kan styrkes på tvers av ulike sektorer.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at sammensetningen av utvalget som skal gjennomgå Norges nasjonale og lokale beredskap, forankres i Stortinget.

LO

NOF og NTL Forsvaret, med støtte fra LO Stat og forankring i LO sentralt, ga i 2016 ut en rapport om totalberedskap

Rapporten er grunnlaget for tenking omkring trygghet og totalberedskap i programmene til AP og LO

Troverdig forsvar krever utstrakt *evne* og utvetydelig *vilje*

FORSVARSEVNE
Den militære evnen må være utvilsom
Den samlede motstandskraften må være stor
Livskraftige lokalsamfunn er en del av forsvarsevnen

FORSVARSVILJE
Befolkninga må ha utstrakt vilje til forsvar
Båndene mellom folk og forsvar må forsterkes
Flere ungdommer må ha en form for førstegangstjeneste

FORSVARSKOMPETANSE
Behovene her nord er spesielle; løsningene må tilpasses
Kompetansen her nord er unik; den må utnyttes bedre

Kompetansen inkluderer et nært forhold til Russland,
som må pleies og forbedres – for sikkerhets skyld

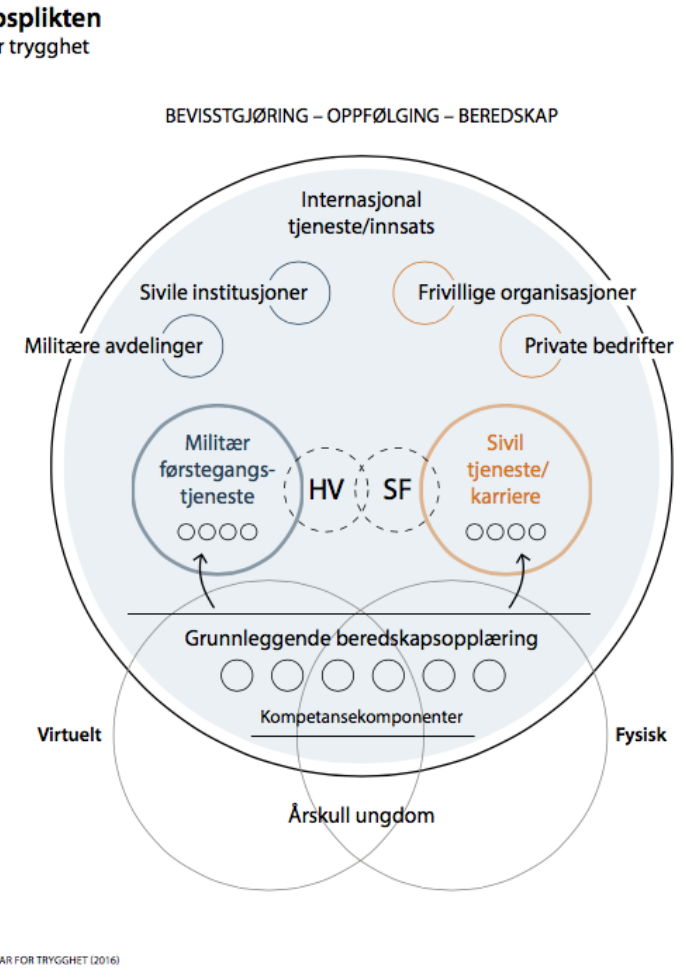

Totalberedskap for trygghet, tiltak fra Troms

- **Norge kan bli trukket inn i krig, også på norsk territorium – og da mest sannsynlig lengst nord**
- **Norge kan bli rammet av terror, og bli utsatt for hybridangrep: hvor som helst i landet**

- Militære styrker og Sivilforsvaret må kunne støtte Politiet ved terror og andre uønskede hendelser
- Totalberedskapen må omfatte også andre, samordnede, aktører: fra offentlig, privat og frivillig sektor.

- Samfunnets sikkerhet og innbyggernes trygghet avhenger av totalberedskap: planlagt – forberedt – øvd

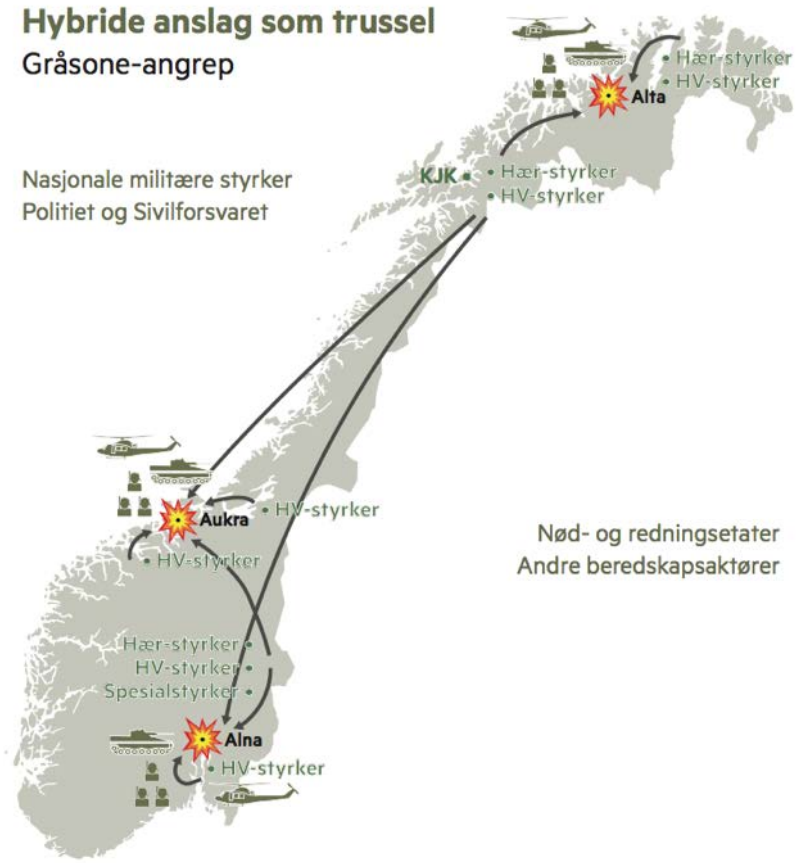

- **Troms, Finnmark og havområdene i nord er mest utsatt for konvensjonell krigføring: militært angrep**
- **Troms er – og må være – Norges fremste forsvarsfylke, med militær tyngde og tung totalberedskap**

- Troms må styrke bevisstheten om sikkerhetssituasjonen og behovet for styrka forsvar og totalberedskap
- Troms må ta en tydelig posisjon som forsvarsfylket – og kanskje som beredskapsfylket

- Troms–Finnmark kan bli en pilot for moderne, operativ totalberedskap – tufta på lokale trusselvurderinger

Totalforsvar for trygghet i nord